

Wprowadzenie do zagadnień i motywów tematycznych dla przedmiotu rysunek z elementami anatomii.

dr Anna Maria Brandys, adiunkt

Pierwsza Pracownia Rysunku działająca na Wydziale Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa w Katedrze Interdyscyplinarnej

Poznań 2023

Spis treści:

1. O rysunku - wyjaśnienie terminu.
2. Wprowadzenie do wybranych zagadnień wskazanych dla osób studiujących w ramach Pierwszej Pracowni Rysunku
 - a) Zagadnienie: powiększenie;
 - b) Zagadnienie: układanka;
 - c) Zagadnienie: cykl;
 - d) Zagadnienie: szablon;
 - e) Zagadnienie: światło;
 - f) Zagadnienie: perspektywa.
2. Kompozycja w rysunku.
 - a) Znaczenie terminu;
 - b) Elementy budujące kompozycję;
 - c) Rodzaje kompozycji dzieł rysunkowych.
3. Zalecane książki i czasopisma.
4. Przygotowanie dokumentacji prac rysunkowych - praktyczne wskazówki.

1. O rysunku - wyjaśnienie terminu i podział podstawowy.

Rysunek - według Encyklopedii PWN - to dziedzina sztuk pięknych, leżąca u podstaw malarstwa, rzeźby, grafiki, architektury i rzemiosła artystycznego; także technika, w której zostało wykonane dzieło sztuki.

Rysunek to swoisty język, czasem bardzo osobisty, z jednej strony spontaniczny i swobodny, z drugiej wykalkulowany, wręcz matematyczny.

Rysunek to zatarcie granicy pomiędzy poszczególnymi dyscyplinami sztuki, to dotykane ciągle nowej materii i nieustanne dokonywanie wyborów.

Rysunek to rozmowa i zadawanie pytań.

Rysunek to... miejsce ciągle niezapisane.

Prowadząc pracownię rysunku stawiamy sobie konkretne cele.

Pierwszy cel to przejście od widzenia do poznawania. Doskonalenie warsztatu oraz rozszerzanie środków przekazu jakimi dysponuje rysunek.

Drugi cel to zbudowanie autonomicznego „ja”, ujawnienie indywidualnych zainteresowań, predyspozycji i wrażliwości każdej studentki / każdego studenta. Zdefiniowanie własnej postawy twórczej i wyboru konwencji artystycznej.

Trzeci cel to bycie w zespole, tworzenie „wspólnoty” zbudowanej na zasadzie podobieństw i różnic, to „wyjście poza pracownię”, wyjazdy na plenery, organizacja wspólnych wystaw, które są uwieńczeniem całego procesu dydaktycznego.

Podczas pierwszego roku studiów w pracowni praca studentów i studentek koncentruje się przede wszystkim na *Człowieku* i *Przedmiocie*. Podstawę stanowi rysowanie modelu i przedmiotów w różnych układach i różnymi technikami, uwzględnienie tematu, kompozycji, anatomii, proporcji, kierunków, światła, kontrastów, planów, całości, fragmentów i detali, wszystko to ujmowane zarówno w sposób *tradycyjny*, jak i w kontekście specyfiki języka jakim jest rysunek.

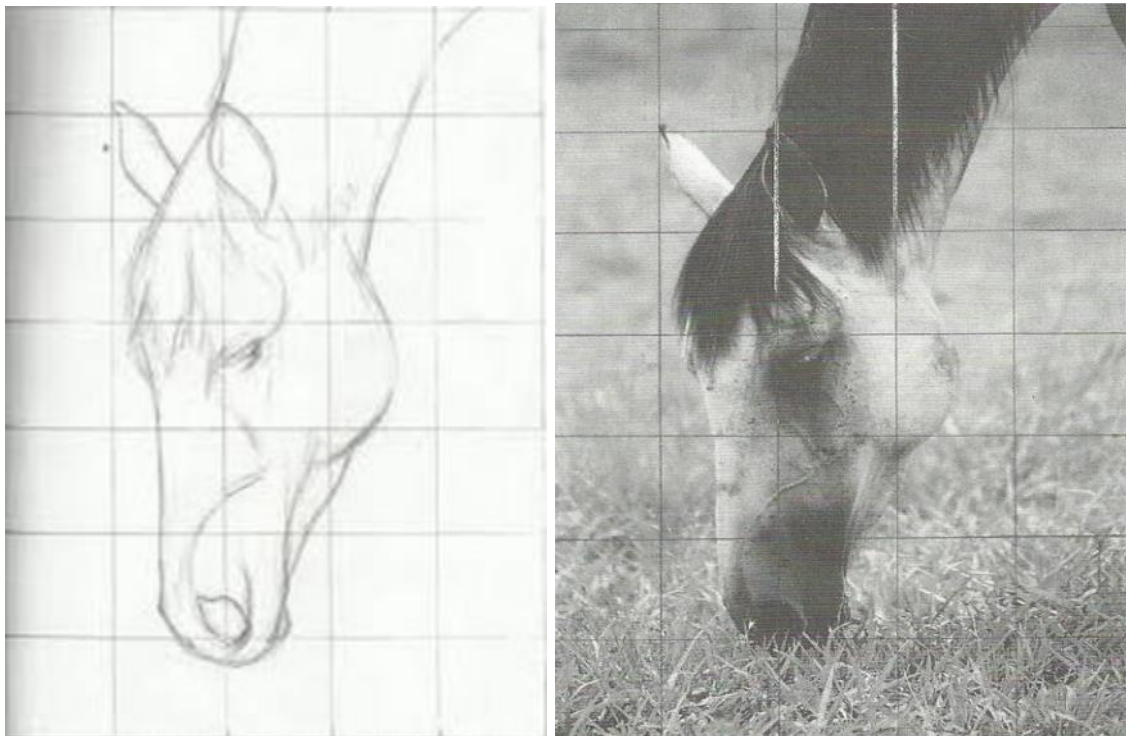
Wprowadzenie do zagadnień i technik wskazanych dla osób studiujących w ramach Pierwszej Pracowni Rysunku.

a) Zagadnienie: powiększenie.

Powiększenie to ćwiczenie polegające na wytworzeniu rysunku obiektu w skali większej niż jego rzeczywisty rozmiar. Osoba studiująca samodzielnie wybiera motyw, który następnie przenosi w technikach rysunkowych na materię papieru.

W przypadku początkowych trudności z realizacją zagadnienia

zalecane jest ćwiczenie z siatką, które polega na tym, aby na dokumentacji zdjęciowej wybranego motywu - albo na wytypowanym do ćwiczenia miejscu w wyobraźni - nanieść siatkę/kratownicę, dzięki której uda się uzyskać skupienie na danym fragmencie i przenieść je za pomocą narzędzi rysunkowych na arkusz papieru o większych wymiarach.

1. Ćwiczenie z siatką - rysunek głowy konia.

Z lewej: rysunek odręczny głowy konia z siatką pomocniczą. Z prawej: dokumentacja głowy konia z siatką pomocniczą.

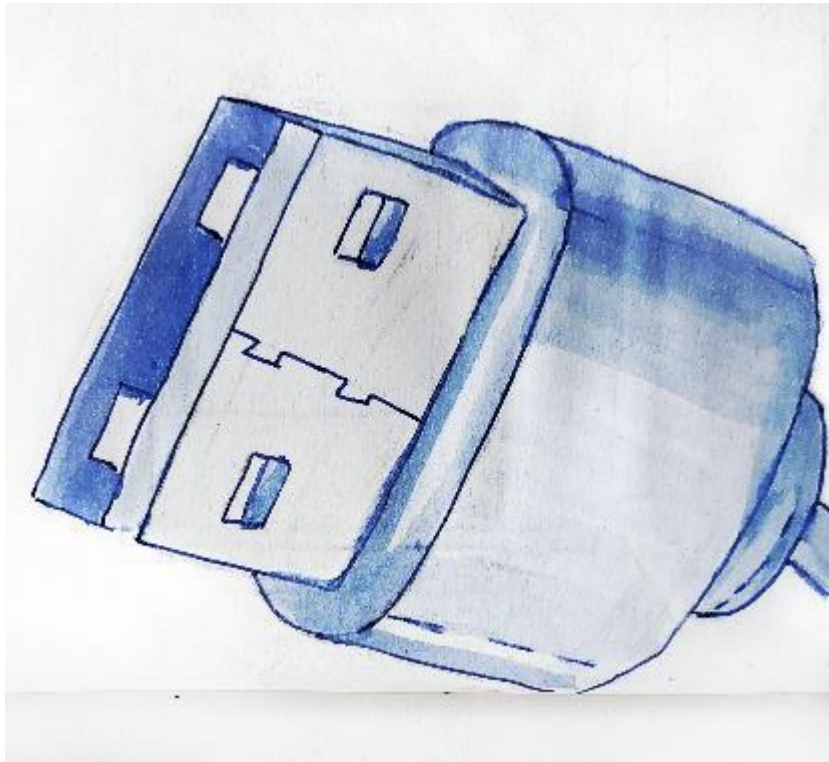
źródło: <https://marzenalive.weebly.com/podstawowe-techniki.html>

Na zdjęciu z lewej strony widzimy czarno-białe zdjęcie głowy konia z naniesioną siatką pomocniczą, dzięki której na arkuszu białego papieru – po stronie prawej – udało się linearnie odtworzyć motyw z użyciem rysunku ołówkiem.

Dla osób, które mają już większe doświadczenie w rysunku zalecane

jest ćwiczenie bez użycia siatki i prowadzenie procesu dzielenia na fragmenty oraz skalowania w wyobraźni. Wzmacnia to umiejętności manualne ręki i sprzyja samodzielności poszukiwań twórczych.

Przykłady:

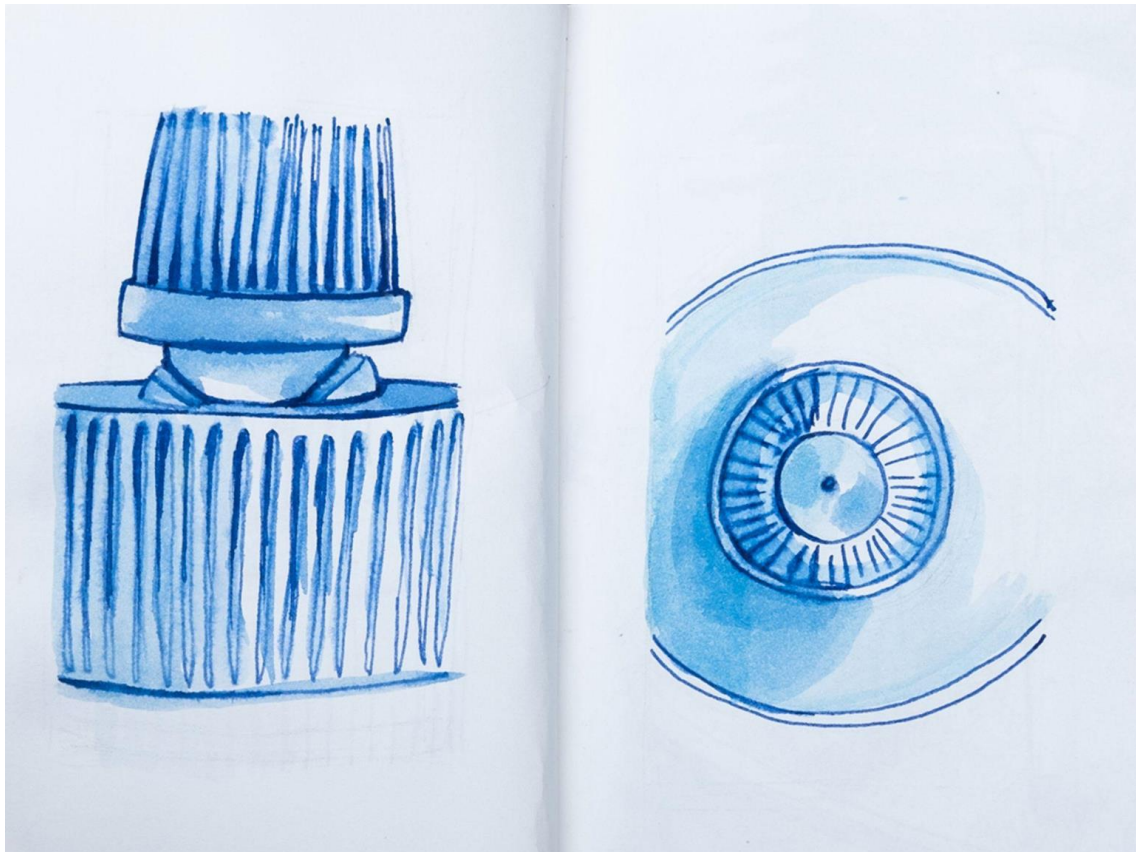
2. Gabriela Dyczkowska, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2020 /2021. Technika: rysunek odręczny. Wykorzystane materiały: papier, atrament.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Na ilustracji autorstwa studentki Pierwszej Pracowni Rysunku Gabrieli Dyczkowskiej przedstawiona jest powiększona do nienaturalnych rozmiarów wtyczka USB. Widoczna jest ona pod kątem - z przodu i z boku. Ćwiczenie rysunkowe powstało w technice rysunku odręcznego z zastosowaniem atramentu/tuszu w kolorze niebieskim. Przestrzenność obiektu została uzyskana

dzięki zastosowaniu plam barwnych o różnym natężeniu - np. w zagłębieniach, czyli miejscach zacienionych, kolor jest najbardziej intensywny. W lewym górnym rogu znajduje się fragment kabla, który wychodzi już poza obszar arkusza rysunkowego.

3. Gabriela Dyczkowska, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

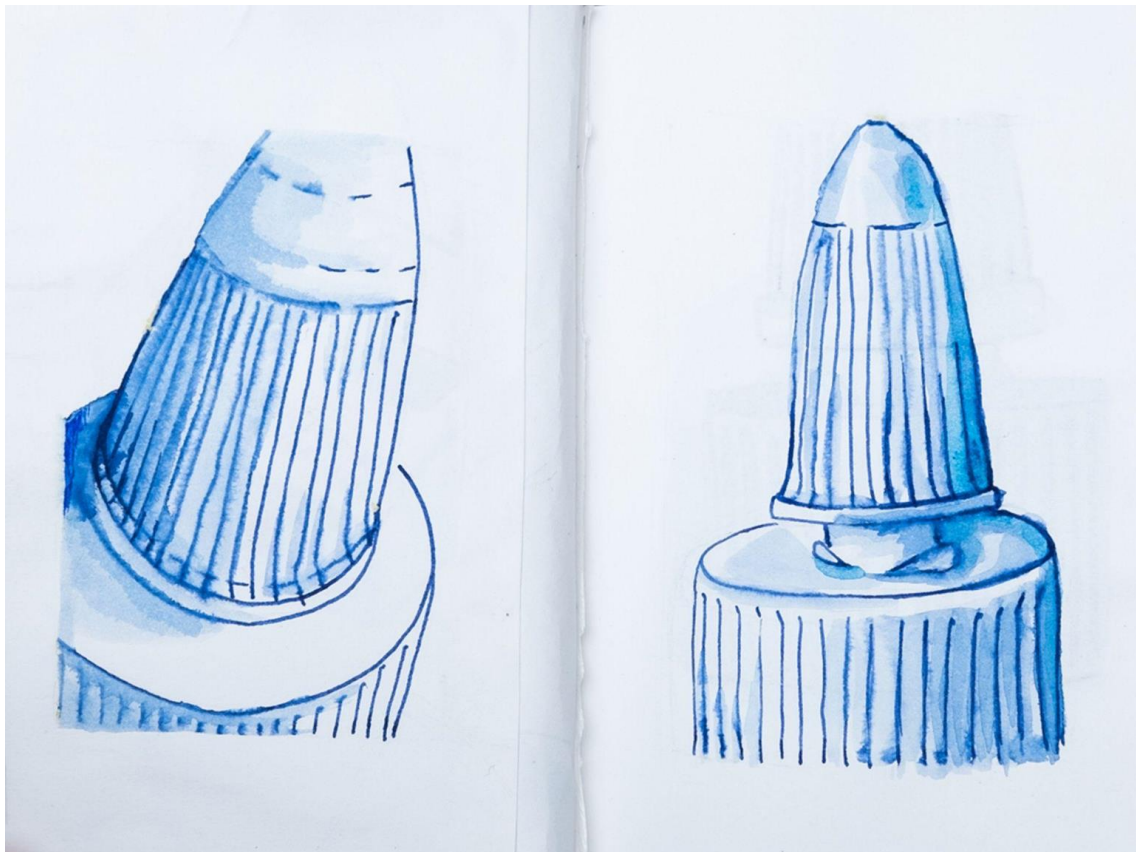
Rok powstania: 2020 /2021. Technika: rysunek odręczny. Wykorzystane materiały: papier, atrament.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Ilustracja autorstwa studentki Pierwszej Pracowni Rysunku Gabrieli Dyczkowskiej przedstawia dwa zbliżenia nakrętki od pasty do zębów i górnej części tubki. Z lewej strony znajduje się widok z boku z widocznymi liniami pionowymi zakrętki, całość utrzymana jest w kolorze niebieskim zgodnie z zasadą, że kolor jest bardziej

intensywny w zagłębieniach.

Po prawej stronie znajduje się ta sama nakrętka od pasty do zębów, ale tym razem rysunek prezentuje widok z góry w sposób, w którym uwidacznia się również tubka. Mamy do czynienia z dwoma okręgami - jeden od nakrętki, drugi od tubki.

4. Gabriela Dyczkowska, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2020 /2021. Technika: rysunek odręczny. Wykorzystane materiały: papier, atrament.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Ilustracje autorstwa studentki Pierwszej Pracowni Rysunku Gabrieli Dyczkowskiej przedstawiają dwa zbliżenia nakrętki od kleju. Z lewej strony znajduje się widok pod kątem z widocznymi liniami

pionowymi zakrętami, całość utrzymana jest w kolorze niebieskim zgodnie z zasadą, że kolor jest bardziej intensywny w zagłębieniach. Nakrętka jest stożkowata i od góry ucięta, rysunek wychodzi poza obręb arkusza papieru.

Po prawej stronie znajduje się ta sama nakrętka od kleju, ale tym razem rysunek prezentuje widok z boku sposób, w którym uwidacznia się również fragment butelki kleju. Stożkowa nakrętka zakończona jest nie ostro, a na czubku zanikają prążkowania. Buteleczka kleju naznaczona jest licznymi rowkami, co autorka pracy zaznaczyła za pomocą linii pionowych w kolorze niebieskim.

b) Zagadnienie: układanka.

Układanka to ćwiczenie rysunkowe składająca się z kilku elementów, które należy zestawić w całość.

Ćwiczenie to przypomina układanie puzzli, czyli popularnej formy rozrywki, w której duży obraz zbudowany jest z małych kształtów. O ile w przypadku rzeczywistych puzzli mamy do czynienia z modułami o charakterystycznym kształcie o tyle w przypadku tego ćwiczenia rysunkowego adepci sztuk pięknych mają dowolność wyboru modułu.

Na poniższych obrazach zaprezentowano dwa odmienne, ale równożędne pod względem jakości, sposoby realizacji ćwiczenia dotyczącego zagadnienia układanki.

Praca pierwsza, autorstwa studentki Pierwszej Pracowni Rysunku Barbary Borysewicz, składa się z trzech kół o różnej średnicy.

Koło pierwsze usytuowane w prawym górnym rogu zawiera nie tylko rykresłony fragment ramienia naniesiony za pomocą czerwonego

konturu, a także zagłębienie pachy i szyi utrzymane w niebieskiej kolorystyce.

Koło środkowe, umiejscowione z lewej strony obrazu, jest największe z trzech kół. Zamknięty w nim jest linearny obrys dwóch skrzyżowanych dłoni, z których spodnia wykonana jest linią o większym natężeniu w kolorze czarnym. Na opuszkach palców oraz w części dłoni znajdują się linie nadające dłoni przestrzennego charakteru. Druga dłoń jest mniejsza i wyrysowana delikatniej. Dłoń łączy się z fragmentem przedramienia, które wychodzi poza obręb koła i nie zostało ujęte w pracy w całości.

Koło numer trzy, które znajduje się w dolnej części pracy po prawej stronie, jest nieznacznie mniejsze od koła numer dwa.

Zakomponowano na niej układ zbudowany z większej ilości elementów anatomicznych. W górnej części okręgu znajduje się linearnie zaznaczony fragment łokcia, pod którym; w środkowej części, widzimy pierś kobiecą z wyraźną, wypukłą brodawką sutkową oraz cień drugiej piersi. Naniesiona jest również linia majtek i fragment uda. Z lewej strony okręgu znajduje się kawałek linii oparcia krzesła, które nie jest widoczne na pracy.

Praca druga, autorstwa studentki Pierwszej Pracowni Rysunku Antoniny Zofii Karczewskiej, to makietka układanki dla dzieci z naniesionym autorskim wzorem utrzymanym w kolorystyce różowo-seledynowej.

Z lewej strony:

układanka z przodu składa się z piętnastu kwadratowych modułów i pustego miejsca po szesnastym, brakującym. Brak ostatniego modułu

pozwała na swobodne przesuwanie pozostałych piętnastu w celu manipulacji obrazem i tworzenia własnych kompozycji barwnych o charakterze abstrakcyjnym.

Z prawej strony:

układanka z tyłu składa się z tekstu z instrukcją umieszczoną centralnie oraz trzech kwadratów w kolorach różowym, niebieskawym oraz seledynowym. Instrukcja zawarta na układance zawiera napis o treści:

SUKCES!

Masz już dość stawiania czoła przeciwności losu?

Dość trudnych sytuacji życiowych?

Paraliżuje Cię strach przed porażką?

Jeśli tak, to ta zabawka stworzona jest z myślą o Tobie!

Nie ma złych rozwiązań!

Każdy ruch jest wygraną!

Brak tutaj zwrotów akcji, ale za to wszystko, zawsze dobrze się ułada.

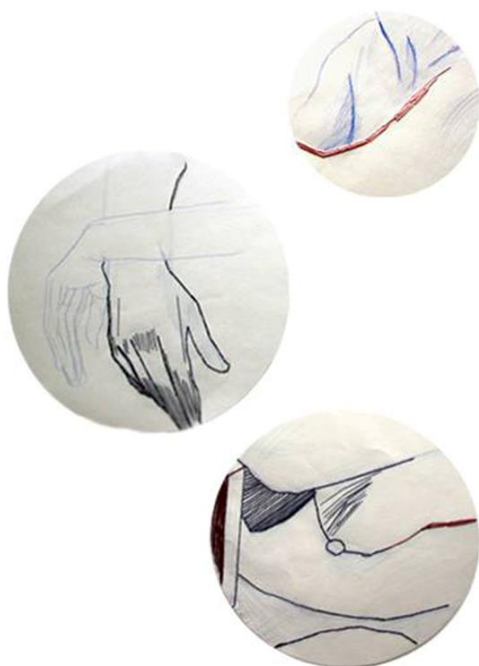
Uwaga, zabawka szybko się nudzi...

Ale może dzięki temu docenisz wyzwania w życiu i potraktujesz je jako szansę na rozwój?

Pamiętaj nie ma złych rozwiązań.

Sokrates mawiał, że człowiek jest z natury dobry i postępuje zawsze jak w danym czasie najlepiej potrafi.

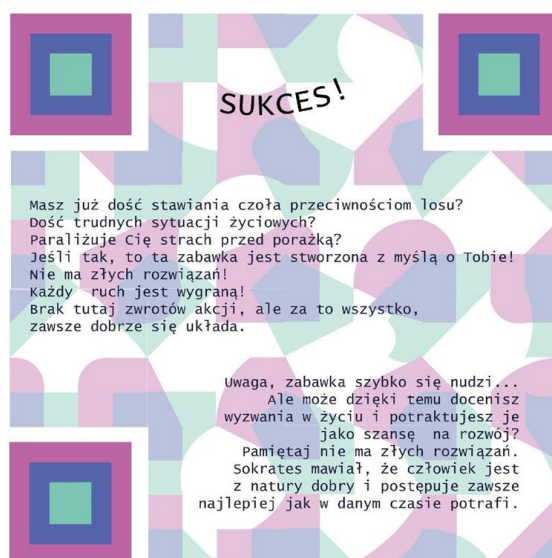
Przykłady:

5. Barbara Borysewicz, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2021 /2022. Technika: rysunek odręczny z haftem. Wykorzystane materiały: papier, cienkopis, nić.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

6. Antonina Zofia Karczewska, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2021 /2022. Technika: grafika komputerowa, druk, obiekt.

Wykorzystane materiały: papier, plastik.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

c) Zagadnienie: cykl.

Ćwiczenie rysunkowe, którego celem jest stworzenie zespołu prac, z których każdy może stanowić samodzielną całość łączącą się w pewien sposób w nadrzędną kompozycję z treścią pozostałych dzieł.

Jednym z popularniejszych cykli w polskiej kulturze jest cykl Polonia autorstwa Artura Grottgera. Składa się on z dziewięciu rysunków wykonany czarną i białą kredką na ciemnożółtych kartonach.

Każda z prac wchodzących w skład tego cyklu odwołuje się do historycznego wydarzenia tj. Powstania Styczniowego 1863 roku. Artysta planował brać udział w wydarzeniach powstańczych, ale ostatecznie nie podjął się czynnej walki z zaborcą. Grottger skupił się na pracy twórczej i pomocy uchodźcom z terenów objętych powstaniem.

Rysunki Grottgera możemy oglądać i interpretować zarówno oddzielnie jak i w całości. Oryginały znajdują się w Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie.

Przykłady:

7. Artur Grottger - cykl Polonia, VII Po odejściu wroga

Rok powstania: 1863. Technika: rysunek.

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Polonia_\(cykl\)#/media/Plik:Polonia_Po_odejściu_wroga.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Polonia_(cykl)#/media/Plik:Polonia_Po_odejściu_wroga.jpg)

Reprodukcja “Po odejściu wroga” wykonana jest zgodnie z podejściem do sztuki, które reprezentował Artur Grottger. Artysta ten za swoją misję uważał twórczą walkę poświęconą niepodległości ojczyzny. Realizacja ta utrzymana jest w ciepłej kolorystyce i przesycona mnóstwem detali.

W centralnej części widzimy łóżce z dwoma martwymi ciałami, które zostały zbezczeszczone przez zaborcę rosyjskiego. Jedno ciało, należące do kobiety, zwisa bezwładnie na lewą stronę łóżka przygniatając zwłoki mężczyzny. On zastygł w pozycji z ręką uniesioną w stronę lewego rogu ku górze i opartą na krześle stojących

przy łożu; również z lewej strony.

Nad łóżkiem góruje okno z roztrzaskaną rośliną na parapecie oraz komoda z wyrzuconą zawartością.

W prawym dolnym narożniku znajduje się sylwetka kobieca odziana w czerń leżąca bezwładnie na podłodze i sprzętach rozrzuconych przez odchodzących żołnierzy rosyjskich.

Po prawej stronie kompozycji usytuowano sylwetkę mężczyzny, który jako jedyny jest żywy, unosi dłonie ku twarzy i zanosi się płaczem, który wydaje się rozbrzmiewać w pomieszczeniu przedstawionym przez twórcę. Z jego boków unosi się dym. Realizacja przepełniona jest trwogą i smutkiem.

8. Aleksandra Matusiak, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2021 /2022. Technika: rysunek. Wykorzystane materiały: papier, markery kolorowe.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

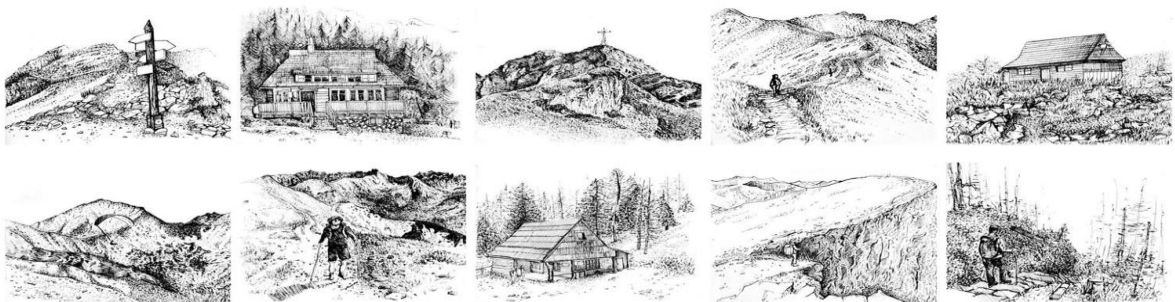
Złożona z ośmiu elementów praca autorstwa studentki Pierwszej

Pracowni Rysunku Aleksandry Matusiak, składa się z okręgów o tej samej średnicy.

W górnym rzędzie od lewej strony są cztery inspirowane architekturą rysunki polskich miast takich jak:

- a) Kraków, gdzie nad Kościołem Mariackim usytuowano wymagany przez artystkę wizerunek Smoka Wawelskiego.;
- b) Poznań, gdzie pod Ratuszem i fragmentem domków budniczych z lewej strony, uwidaczniają się sylwetki kozłów. Autorka odwołuje się do legendarnych koziołków poznańskich, których niewielkie realistyczne rzeźby trykają się w samo południe w stolicy Wielkopolski.;
- c) Kalisz, gdzie wśród zabudowań ukrywa się gigantyczna cebula.;
- d) Zamość, do Ratusza której wiodą charakterystyczne schody.

W dolnym rzędzie od lewej strony znajdują się rysunki takich miast jak między innymi Wrocław. Autorka wybrała miejscowości, które są dla niej osobiście istotne i obdarzone stosunkiem emocjonalnym.

9. Aleksandra Matusiak, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2020 /2021. Technika: rysunek. Wykorzystane materiały: papier, cienkopis.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Złożona z dziesięciu elementów praca autorstwa studentki Pierwszej

Pracowni Rysunku Aleksandry Matusiak, składa się z kwadratów o tej samej długości boku. Każda z pac wchodzących w skład cyklu przepełniona jest drobiazgowym i niezwykle precyzyjnym rysunkiem inspirowanym widokami z Tatr - gór w Polsce, w których główną dominantę stanowi kolor czarny.

W górnym rzędzie od lewej znajduje się między innymi rysunek drogowskazu turystycznego, budynek schroniska od strony elewacji, krzyż na Giewoncie, ścieżkę biegnącą po szczycie wraz z sylwetką wędrowca, a także inne schronisko górskie widziane z perspektywy żabiej z przyjaznej polany.

W dolnym rzędzie od lewej znajduje się między innymi rysunek paralotniarza wśród górskich szczytów, wędrowca z kijkami na tle wijącej się ścieżki oraz schronisko, urwisko i zejście w dół z turystą szykującym się do dalszej drogi.

10. Joanna Hantkiewicz, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2019 /2020. Technika: rysunek. Wykorzystane materiały: papier, cienkopis.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Cykl autorstwa studentki Pierwszej Pracowni Rysunku Joanny Hantkiewicz poświęcony został motywowi okna. Autorska, w czasie pandemicznej izolacji, poddała okna rysunkowemu studium oddając się refleksji nad symboliką i znaczeniem obranego przez siebie motywu.

Dokumentacja pracy zawiera trzy rzędy, z których każda przedstawia inne okno wraz z jego najbliższym otoczeniem, czyli na przykład: zasłonami, kaloryferem czy roślinnością w doniczkach. Autorka oddała - w linearny i detaliczny sposób - również nietuzinkowe widoki z

każdego z nich.

Cały cykl składał się z trzydziestu elementów o różnych wymiarach i wykonanych na różnym podłożu. Dokumentacja zawiera wybrane prace z całego cyklu, a ich dobór jest autorski.

d) Zagadnienie: szablon

Szablon to ćwiczenie rysunkowe odwołujące się do techniki artystycznej typowej dla sztuki ulicznej. Do naniesienia motywu wykorzystuje się matryce (również nazywane szablonami), wycięte zazwyczaj w tekturze lub folii. Przykłada się je do powierzchni kartki bądź ściany, a następnie pokrywa farbą. Najczęściej wykorzystuje się w tym celu farbę w sprayu, można jednak nakładać farbę również pędzlem lub wałkiem. Technika tą można wykonać zarówno proste, jednokolorowe prace jak i prace bardziej skomplikowane, wymagające wykonania wielu matryc i dokładnego zaplanowania kolejności nakładania farb.

Aby stworzyć własny szablon wycinamy nożykiem w tekturze; bądź na przykład na zdjęciu rentgenowskim, które jest odporne na wilgoć; proste odcinki. Wszelkie bardziej skomplikowane formy - takie jak łuki - wycinamy już nożyczkami. Warto od każdej krawędzi zostawić odcinek wolnego miejsca, najlepiej nie mniejszy niż dwa centymetry długości. Następnie na wyschniętej i pomalowanej na jednolity kolor ścianie przykładamy swój szablon i mocujemy go za pomocą taśmy malarskiej, która pozwala nie uszkodzić powierzchni ściany podczas ściągania szablonu.

Szablon można także rozumieć indywidualnie, czego dowodem są poniższe realizacje.

Przykłady:

11. Dorota Jakubiak, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2020 /2021. Technika: druk cyfrowy kolażu fotograficznego.

Wykorzystane materiały: papier, archiwalne zdjęcia.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Praca studentki Pierwszej Pracowni Rysunku Doroty Jakubiak odnosi się do wydarzeń politycznych. Adeptka sztuki stworzyła autorski kalendarz, w którym w miesiącach jesiennych znajdują się kolaże fotograficzne, w których odwołuje się ona do serii manifestacji zwanych czarnymi protestami.

Na realizacji motyw, którym jest szablon, odnosi się do ciała kobiecego. Dorota Jakubiak metaforycznie odniosła się do sytuacji społeczno-politycznej, w której nie liczy się dobro matki, ale jej ciało stanowi jedynie jeden z wielu organizmów, którego celem jest nie tyle

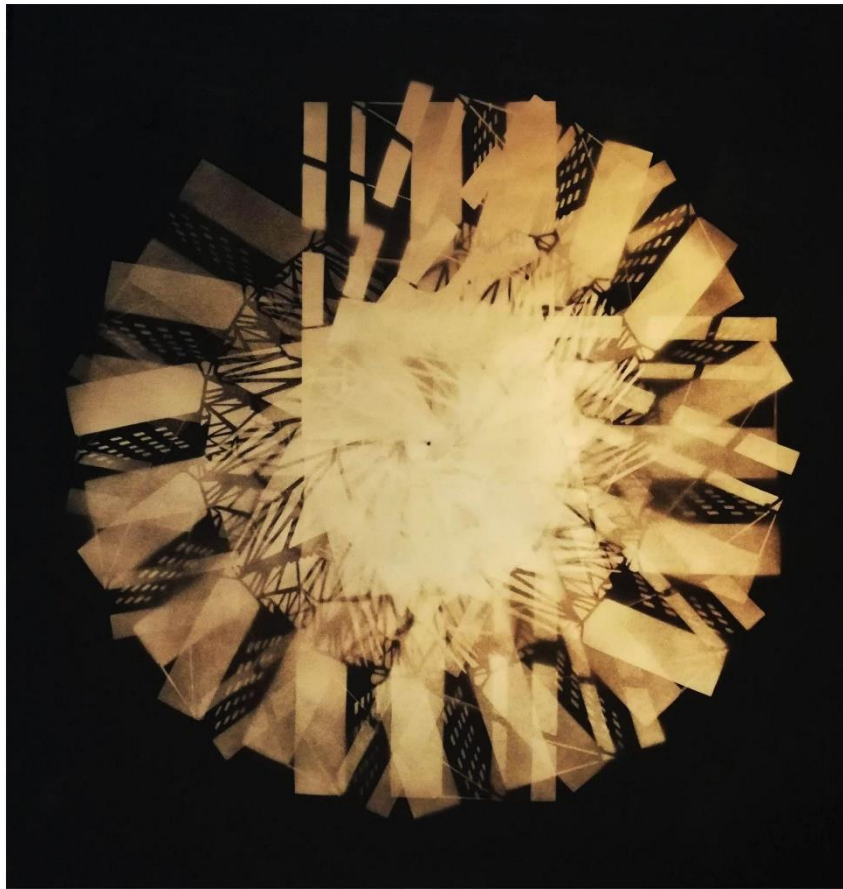
istnieć, a inkubować i reprodukować.

Na ciemnym prostokątnym tle znajduje się centralnie rozmieszczona sylwetka kobiety z uniesionymi w górę rękami, trzymającymi transparent. Zamiast postaci widzimy teksturę płyt chodnikowych, artystka czuje się symbolicznie zdeptana przez mężczyzn decydujących o jej ciele. Transparent głosi: **POLITYCY MAJĄ BRUDNE RĘCE.**

W tle klębi się tłum innych manifestantów, ale ich postaci zlewają się i nie są wyraźne.

Przez dolną część pracy biegną diagonalnie/ po skosie, dwie linie krawężnika.

W górnej części są latarnie uliczne, które powtarzają się w rytmicznie w tle.

12. Michał Hołownia, student Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2021 /2022. Technika: kolaż cyfrowy. Wykorzystane materiały: grafika komputerowa.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Kompozycja abstrakcyjna studenta Pierwszej Pracowni Rysunku Michała Hołowni traktuje ćwiczenie dosłownie. Autor stworzył geometryczny szablon, który malował za pomocą farby w spray-u. Realizacja ma kształt kwadratu, w którego środku usytuowana została niefiguratywna forma przypominająca symbol słońca. Okrągła jasna plama w kolorze żółto-pomarańczowym rozczłonkowuje się na boki. Plama jest niejednorodna i pulsuje.

Inaczej do tematu podeszła Julia Dziewit, również studentka Pierwszej Pracowni Rysunku, która na swój szablon wybrała ciało człowieka, a

konkretnie tancerek. Związana z teatrem i tańcem współczesnym adeptka sztuki zinterpretowała temat w postaci kolażu cyfrowego.

Na realizacji z lewej strony widzimy dziewięć figur kobiecych z długimi włosami, odzianych w ciemne baletowe stroje - body bądź legginsy. Ciała układają się jak litery alfabetu, które odczytać może tylko ten, kto zna język tańca.

Praca z prawej strony przedstawia dwie pozycje taneczne, z których górna jest stojąca, a dolna półsiedząca. Postaci uchwycone w ruchu zostały zmultiplikowane w pięć razy w różnym nasyceniu, aż do zaniku na jasnym szarobeżowym tle.

13. Julia Dziewit, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2020 /2021. Technika: kolaż cyfrowy. Wykorzystane materiały: grafika komputerowa.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

e) Zagadnienie: światło

Ćwiczenie z z różnicowania natężenia światła i eksponowanie jego

kontrastów w rysunku np. poprzez zastosowanie światłocienia, które pozwala wywołać wrażenie trójwymiarowości ukazywanych obiektów.

Budowanie plam światła i cienia na obiekcie rysunkowym polega przede wszystkim na nakładaniu ołówka raz delikatniej a raz mocniej na pracy. Narzędzie należy trzymać pod różnymi kątami. Kierunek linii ma olbrzymie znaczenie, najlepiej jest, gdy plamy jasnego światła będą wynikały ze struktury i kształtu danego przedmiotu. Nie zawsze jednak zasadnym jest rysowanie po obrysie. Należy również unikać silnego, nieprzerywanego nigdzie konturu.

Na poniższym przykładzie studentka Pierwszej Pracowni Rysunku Ida Piotrowska nie zarysowuje oświetlonych miejsc kreskowaniem jasnym kolorem. Stosuje natomiast podkład jasnego arkusza papieru, a sylwetkę modelki obudowuje plamami barwnymi. Realizacja ma malarski charakter.

Z lewej strony pojawia się klin czerwonego koloru, zaś z lewej większa powierzchnia turkusowo-błękitna. W centrum kompozycji, w otoczeniu pomarańczowo-żółtych kształtów usytuowane zostało białofioletowo-żółte ciało kobiety siedzącej o ponętnych kształtach.

Przykłady:

14. Iga Piotrowska, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2021/2022. Technika: rysunek. Wykorzystane materiały: papier, flamastry.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

15. Julia Głombiowska, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2010/201. Technika: rysunek. Wykorzystane materiały: papier, tusz, ołówek.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Realizacja rysunkowa Julii Gołębiowskiej, studentki Pierwszej Pracowni Rysunku, przedstawia nałożone na siebie dwie sylwetki kobiety i roweru. W centralnej części pracy, lekko z lewej strony, znajduje się mała postać linearna. Pod nią usytuowane jest siedzisko rowerowe wraz z ramą, która nie mieści się w całości na płaszczyźnie arkusza papieru. Tylne koło jest ucięte w dwóch trzecich, zaś przednie znajduje się poza obszarem realizacji. Z prawej strony odwrócona w lewo stoi postać kobieca z zacienioną głową. Jej ciało jest pulchne, a dzięki lawowaniu, czyli nakładaniu delikatnych warstw koloru, jawi się jako niemal miękkie. W lewej górnej części pracy znajduje się pusta płaszczyzna kartki, za głową kobiety jest jej delikatny cień.

f) Zagadnienie: perspektywa

Ćwiczenie rysunkowe, którego celem jest oddanie trójwymiarowych obiektów i przestrzeni na płaszczyźnie, tak aby uzyskać głębię.

Istnieją różne kilka rodzaje perspektywy m.in. linearna, barwna, kulisowa, powietrzna, odwrócona itp.

Przykłady:

16. Gabriela Sarnowska, studentka Pierwszej Pracowni Rysunku.

Rok powstania: 2019/2020. Technika: rysunek. Wykorzystane materiały: papier, cienkopis, ołówek.

Źródło: materiały archiwalne należące do Pierwszej Pracowni Rysunku.

Tryptyk, narysowany przez studentkę Pierwszej Pracowni Rysunku Gabrielę Sarnowską, ukazuje trójwymiarową przestrzeń lasu na dwuwymiarowej płaszczyźnie papieru.

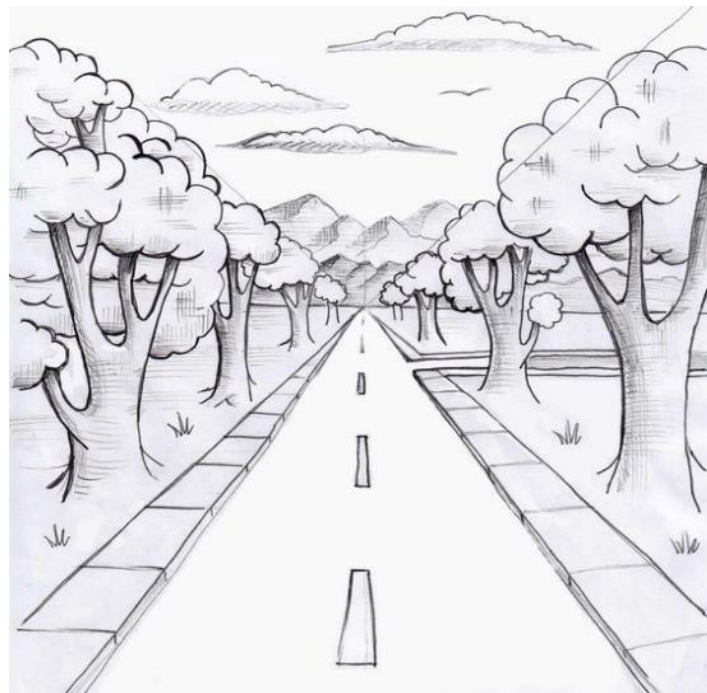
Pierwsza z prac, z lewej strony, ukazuje połąć ziemi - delikatny szary dzień - w dolnej części kompozycji. Nad ziemią znajduje się mur ceglany bądź kamienny. Wyrysowano go z dbałością o detal za pomocą krótkich pociągnięć cienkopisu. W lewym górnym rogu stoją cztery drzewa liściaste. Są wyraźne, choć delikatne. Po prawej stronie

kartki za murem jawi się kilka iglaków, z których najwyraźniejszy jest tuż przy krawędzi arkusza.

Praca środkowa to rozwidlenie dróg w gęstym lesie liściastym. Drzewa to najprawdopodobniej brzozy, a narysowana - tak jak całość pracy - czarnym cienkopisem na białym arkuszu papieru kłoda na pierwszym planie wywołuje uczucie niepokoju.

Praca z prawej strony, ostatnia z tego tryptyku, przedstawia leśną drogę z barierką z żerdzi i metalowym łańcuchem. Po prawej stronie kartki znajduje się pień drzewa z drobiazgowo wyrysowaną strukturą kory.

Za barierką są drzewa liściaste na różnym etapie wzrostu, głównie pnie drzew dojrzałych.

17. Przykład perspektywy zbieżnej

Technika: rysunek odręczny.

Źródło: https://pl.pinterest.com/pin/AYSg9pd0apoMm1UcpKjIGmmCKu1_izN6K9kKx_W4CpxHh9qo-aHHKKY/

Przykład perspektywy zbieżnej pochodzący z Pisteresta to schematycznie naszkicowane drzewa liściaste, pośród których biegnie droga dwupasmowa; rozwidla się ona w prawo, otacza ją mocny krawężnik bądź wąski chodnik. W centrum znajdują się górskie szczyty różnej wysokości i trzy chmurki płynące po niebie oraz cień ptaka w górnej prawej części kompozycji.

2. Kompozycja w rysunku.

a) Znaczenie terminu kompozycja:

Kompozycją - to za Encyklopedią PWN - termin z zakresu sztuk plastycznych oznaczający dzieło sztuki plastycznej, a także sposób powiązania elementów formalnych dzieła tak, by tworzyły całość zgodną z intencją twórcy.

b) Elementy budujące kompozycję to m.in:

- linia;
- kształt/bryła;
- kolor;
- faktura/struktura;
- światłocień;
- perspektywa.

c) Rodzaje kompozycji dzieł rysunkowych to m.in:

- kompozycja otwarta;
- kompozycja zamknięta;
- kompozycja statyczna;
- kompozycja dynamiczna;
- kompozycja rytmiczna;

- kompozycja symetryczna;
- kompozycja asymetryczna;
- kompozycja rzędowa;
- kompozycja pasowa;
- kompozycja kulisowa;
- kompozycja diagonalna;
- kompozycja horyzontalna;
- kompozycja wertykalna;
- kompozycja abstrakcyjna;
- kompozycja realistyczna;
- kompozycja dośrodkowa;
- kompozycja odśrodkowa.

3. Zalecane książki i czasopisma.

- Ludwiński "Sztuka w epoce postartystycznej i inne teksty"
- John Berger "Nasze twarze, moje serce, związane jak fotografi"
- Alain De Botton "Sztuka podróżowania"
- W.G. Sebald "Pierścienie Saturna. Angielska pielgrzymka"
- Héctor García, Francesc Miralles "Shinrin yoku. Japońska sztuka czerpania mocy z przyrody"
- Olga Tokarczuk "Moment niedźwiedzia"
- Marcin Wicha "Nic drobniej nie będzie"
- Mariusz Szczygieł "Nie ma"
- Monika Sznajderman "Pusty las"
- Rebecca Solnit "Zew włóczęgi. Opowieści wędrowne"
- Patti Smith "Obłokobujanie"
- Sebastian Frąckiewicz "Ten łokieć źle się zgina"
- Marta Sapała "Na marne"

- Filip Springer “Księga zachwyków”
- Dave Goulson “Łąka”
- Dave Goulson “Dżunga w ogrodzie”
- Angela Saini “Gorsze. Jak nauka pomyliła się co do kobiet”
- Katrine Marçal “Matka wynalazku. Jak uprzedzenia hamują postęp”
- Urszula Zajączkowska “Patyki i badyle”
- Natalka Suszczyńska “Dropie”
- Miesięcznik “ZNAK”

4. Przygotowanie dokumentacji prac rysunkowych - praktyczne wskazówki.

Dokumentacja prac rysunkowych powinna być wykonana za pomocą fotografii albo dobrej jakości skanu (o ile pozwala na to format realizacji) z zachowaniem następujących zasad:

- dokumentujemy pracę en face, czyli od przodu;
- dokumentujemy także dodatkowo detale pracy wykonując zbliżenia;
- zdjęcia realizacji powinny być wykonane na jednolitym tle (najlepiej na białym);
- pliki powinny zostać zapisane w formacie JPEG;
- parametry każdego pliku to: szerokość minimalna 1024 pikseli, przy zachowaniu rozdzielczości 300 dpi.
- pliki powinny zostać opatrzone imieniem i nazwiskiem autora, należy również podać wydział, kierunek, stopień i

rok studiów;

- dodatkowo zalecane jest uzupełnienie dokumentacji o opis dzieła zawierający maksymalnie do 400 słów w pliku edytowalnym.

5. Dane do kontaktu:

Zajęcia z rysunku odbywają się we wtorki i środy w sali 303 (budynek A) Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu.

Joanna Imielska joanna.imielska@uap.edu.pl; 603058426

Anna Maria Brandys anna.brandys@uap.edu.pl; 515142991

@pracowniarysunkujoannyimielskiej

@1rysunekweaikuap